

Te Whārangi Aromatawai mā te Pouako

Te pātai	Ngā aromatawai a te pouako
1. Māu e tuhi pikitia o tētahi tuna e takoto kōpiko ana ki te pepa nui.	
2. Ki tō titiro, e hia ngā rākau karaka e ōrite ana ki te roa o tō tuna? He aha tō whakatau tata? He aha i pēnā ai ō whakaaro?	
3. Whakamahia te rākau karaka hei ine i te roa o tō tuna.	
4. Pēhea nei te tika o tō whakatau tata? He aha i pātata ai, he aha rānei i kore ai e pātata tō whakatau tata?	
5. Mēnā ka whakamahia te rākau kahurangi hei ine i tō tuna, ka nui ake, ka ōrite, ka iti ake rānei te inenga? He aha ai? Nō reira, he roa ake, he iti ake, he pūmau tonu rānei te roa o te tuna?	
6. Ka inea e Hinetai rāua ko Mihi ā rāua tuna. Koia nei ā rāua inenga: Hinetai: E 7 rākau karaka te roa o tana tuna. Mihi: 13 rākau kōwhai te roa o tana tuna. Ko tēhea te tuna roa ake?	
7. Titiro ki ngā pikitia a Terewai kei runga nei. Raupapahia ngā tuna mai i te poto ki te roa.	

Te Tuna Kōpiko

Te Tuna Kōpiko

Tūārere	1			2			3	
Tau	1	2	3	4	5	6	7	8

Tohu Ako: Te Ine
Kaupapa: Te ine i te roa

Hei whakamārama

He tauira ngohe tēnei, hei aromatawai i te mōhio o te ākonga ki te ine i te roa. Mā te āta mātakitaki me te āta whakarongo a te pouako ki te mahi a te ākonga, e mōhioia ai te taumata o te ākonga, ngā wāhi e pakari ana, me ngā wāhi hei whakapakari ake.

I ētahi wā, mā te whakawhitiwhiti kōrero, mā te paku whakamārama rānei a te pouako, e kite ai te ākonga i te rautaki, i te huarahi rānei hei whakaoti i te ngohe.

E tika ana kia taunga te ākonga ki tēnei mea te whakaoti rapanga, te wetewete i ngā kōrero me ngā tohutohu, te āta whakaaro i te rautaki e hāngai ana, me te tūhonohono anō i ngā maramara mātauranga kei roto i tōna hinengaro. Koirā te āhua o tēnei ngohe aromatawai.

Me tuku kia mahia tēnei ngohe aromatawai i muri i ngā akoranga e hāngai ana ki te ine i te roa, kaua e tuku mātao noa iho.

Rauemi Tautoko:

Kei te whare whakaputu rauemi o Te Tāhuhu o te Mātauranga ēnei rauemi (Down the Back of the Chair), kei te whata rauemi tuihono hoki o Tāhūrangi.

- **Te Poutama Tau, Pukapuka Tuarua: Te Uiui Aromatawai.** Ko ngā kōrero whānui e pā ana ki te aromatawai pāngarau.
- **Hei Tautoko i te Marautanga Pāngarau: Te Ine.** Ko ngā huatau matua me ētahi ngohe whakaako mō te ine.

Ngā tohutohu

Whakaaturia te kāri, ākene pea me pānui tahi me te ākonga, kia mārama ai ngā kōrero.

Hoatu he wā hei whakaoti mā te ākonga i ngā pātai.

Tonoa te ākonga kia whakamārama i āna mahi. Tāruatia ‘Te Whārangi Aromatawai mā te Pouako’, hei tuhi māu i āna whakamārama, me ō whakaaro, ō whakataunga aromatawai.

Āta tirohia ngā kōrero kei te whārangi ‘Hei Ārahi i te Aromatawai’ hei āwhina i a koe ki te whakatau i te taumata e hāngai ana ki ngā mahi a te ākonga. Kei tēnei whārangi te ngako o te pāngarau e hāngai ana ki tēnei ngohe, me ngā tauira whakamārama a ngā ākonga.

Me mātua mōhio te ākonga

- ki te whakamahi waeine aro kē hei ine i te roa o tētahi mea
- ki te whakatau tata i te roa o tētahi rārangi kōpiko
- ki te tikanga, mēnā he iti te waeine, he rahi kē atu te inenga, engari ka pūmau tonu te rahi o te mea e inea ana.

Ngā kupu pāngarau e hāngai ana

ine, iti ake, kōpiko, nui ake, ōrite, raupapa, roa, whakatau tata

Ngā kupu e hāngai ana ki te horopaki

pepa nui, tuna

Ngā rauemi

- te kāri ngohe
- he rākau Ātaarangi
- he pepa nui
- he aho

Ētahi ngohe whakaako e hāngai ana

Hei Tautoko i te Marautanga Pāngarau: Te Ine

He Ngohe Whakaako i te Ine:

- Te Aho hei Whakatairite i te Roa
- Te Whakamahi Waeine Aro Kē
- Inea te Roa Ake
- Whakatairitea te Roa

He Tūhuratanga Ine:

- Te Matikara
- Te Horahanga Rau Rākau

He tauira pātai hei kukume whakaaro

- Whakamāramahia ngā mahi i oti i a koe i tō hinengaro. He aha tō mahi tuatahi? He aha tō mahi tuarua?
- E mōhio ana koe ki tētahi atu rautaki e hāngai ana ki tēnā pātai?
- Whakamāramatia mai tō whakamahinga i te rākau karaka hei ine i te roa o te tuna.
- Ki tōu whakaaro, he māmā ake te ine i te roa mēnā e takoto torotika ana te tuna? He aha ai?
- E hia pea ngā rākau karaka e ōrite ana ki te haurua o te tuna, koirā pea hei āwhina i a koe ki te whakatau tata.
- Me pēhea e māmā ake ai te ine i tētahi mea kōpiko?

Hei Ārahi i te Aromatawai

Te Tuna Kōpiko

Te pātai	He tauira whakautu a te ākonga me ngā paetohu aromatawai
1. Māu e tuhi pikitia o tētahi tuna e takoto kōpiko ana ki te pepa nui.	Ka mārāma ki te kupu kōpiko.
2. Ki tō tiitiro, e hia ngā rākau karaka e ōrite ana ki te roa o tō tuna? He aha tō whakatau tata? He aha i pēnā ai ō whakaaro?	Ka mārāma ki te kupu whakatau tata. (Tau 3) Ka wāwāhia te tuna ki ētahi hautanga hei āwhina ki te whakatau tata i te maha o ngā rākau karaka e ōrite ana. (Tau 3)
3. Whakamahia te rākau karaka hei ine i te roa o tō tuna.	Ka tika te whakamahi i te rākau karaka hei ine i te roa o te tuna, arā: • ka ūmata, ka mutu hoki i ngā wāhi e tika ana (Tau 2) • ka tāruaruatia te waeine, kāore he āputa, kāore e inaki rānei (Tau 2) • ka āta whakatakoto i te rākau i te rārangi kōpiko o te tuna (Tau 2) • ka tatau i te maha o ngā waeine tauoti (Tau 2) • ka tatau i te maha o ngā waeine tauoti me te whai wāhi anō o ngā hautanga waeine māmā, pērā i te haurua (Tau 2)
4. Pēhea nei te tika o tō whakatau tata? He aha i pātata ai, he aha rānei i kore ai e pātata tō whakatau tata?	Ka arotake i te whaitakenga o te whakatau tata. (Tau 3) Hei tauira: • I āta whakaarohia te maha o ngā waeine kei rato i te haurua, i te hauwhā rānei o te tuna. • He uaua te whakatau tata nā te kōpiko o te tuna me te torotika o te rākau karaka.
5. Mēnā ka whakamahia te rākau kahurangi hei ine i tō tuna, ka nui ake, ka ōrite, ka iti ake rānei te inenga? He aha ai? Nō reira, he roa ake, he iti ake, he pūmau tonu rānei te roa o te tuna?	Ka mōhio ki te tikanga, mēnā he iti ake te waeine, he rahi kē ake te inenga. (Tau 2) Ka mōhio ki te pūmautanga o te roa o te tuna, ahakoa te waeine e whakamahia ana. (Tau 2)
6. Ka inea e Hinetai rāua ko Mihi ā rāua tuna. Koia nei ā rāua inenga: Hinetai: E 7 rākau karaka te roa o tana tuna. Mihi: 13 rākau kōwhai te roa o tana tuna. Ko iēhea te tuna roa ake?	Ka mōhio ki te haurua o tētahi waeine i tētahi. (Tau 2) Ka whakatakotoria ngā rākau karaka e 7 ki te taha o ngā rākau kōwhai 14 hei whakatairite i ngā roa. (Tau 2) Ka whakamahia te tau rearua me te whakaaro pānga riterite māmā hei whakatairite i ngā roa. (Tau 3) Hei tauira: E 2 ngā rākau kōwhai e ōrite ana ki ia rākau karaka. Nō reira, 14 ngā rākau kōwhai e ōrite ana ki ngā rākau karaka e 7. Nō reira, he roa ake te tuna a Hinetai.
7. Tiitiro ki ngā pikitia a Terewai kei runga nei. Raupapahia ngā tuna mai i te poto ki te roa.	Ka whāia tētahi rautaki kia mōhioia ai he ōrite te tawhiti torotika mai i te hiku ki te upoko o ia tuna. (Tau 3) Ka mōhio ki te tikanga, he poto ake te rārangi torotika i te rārangi kōpiko, ahakoa he ōrite te wāhi mutu o te rārangi. (Tau 3)